

Motbilder i Göteborg

Göteborg
22. augusti - 14. september 2014

Av Joni Hyvönen

Från inspelningen av Cecilia Parsbergs verk *Givandets kör & Tiggandets kör*. Foto: ICIA.

På fredag öppnar utställningen *Motbilder* runt om i Göteborg. Utställningen pågår fram till valet den 14 september och tar sin utgångspunkt i stadens politiska förhållanden. Verken visas på så skilda platser som en container utanför Röda Sten Konsthall, ett hotellrum på Kungsportsavenyn, en ödetomt på Södra Hamngatan och en idrottsanläggning i Angered. Det erbjuds både stadsvandringar och hemma hos-besök, stafetter till förmån för papperslösa, 12-stepsprogram för män som vill frigöra sig från patriarkala strukturer samt terapeutiska samtal för «politiskt deprimerade».

– Vi vill göra något i samband med valet, där konstnärer, poeter, aktivister och andra som på olika sätt arbetar med frågor som är politiska ges ett offentligt utrymme som är sällsynt i konstsammanhang, säger curatorn Anna van der Vliet.

Motbilder arrangeras av organisationen ICIA (Institute for Contemporary Ideas and Art), som van der Vliet startade 2012 tillsammans med co-curatorn Maja Hammarén och curatorsassistenten Kjell Caminha. ICIA arbetar huvudsakligen med strategiska utvecklingsfrågor på uppdrag av kommuner, institutioner och företag, bland annat ett ansökningsarbete om att arrangera Manifesta 2018 i Småland, men anordnar också föreläsningar och workshops. *Motbilder* är den första utställning som ICIA ligger bakom, och drivs ett utpräglat motstånd till det politiska styret i Göteborg.

– Utvecklingen från industristad till eventstad är så tydlig i Göteborg, och att staden har haft rätt styre de senaste 25 åren komplicerar den frågan ytterligare, förklarar van der Vliet.

– De styrande arbetar väldigt hårt på varumärket, vi bor till och med i en logotyp, «Go:teborg», framtagen av reklambyrån Forsman & Bodefors. Sedan en tid tillbaka har Göteborg också antagit en ny slogan *Göteborg – öppet för världen*. Samtidigt är Göteborg den mest segregerade staden i Sverige och ligger risigt till vid Europeiska jämförelser. Det är väldigt ironiskt.

Still från *The Alphabet of Feeling Bad* av Karin Michalski & Ann Cvetkovic. Foto: ICIA.

Utställningsplatserna är centrala för verken. Marika Hedemyr gör två guidade turer genom undanskymda delar av Göteborg, den papperslösa Haroon Natan bjuder in folk till Stadsmuseet för att «ta emot en gåva» och Kjell Caminha bjuder på den brasilianska nationalrätten *feijoada* i sitt hem på Hisingen. Enligt van der Vliet ska dessa verk och möten också producera «motbilder till den slitna nyliberala diskursen som dominerar vår tid». Retoriken kan påminna om den aktivistiska lekfullheten under förra årets Göteborgsbiennal, men *Motbilder* tar dock mer avstamp i lokala frågor än i ett storpolitiskt motstånd.

– Det har hela tiden varit viktigt för oss att projektet inte är som en biennal som ska nå så många som möjligt och där besökaren förväntas se allt för att förstå helheten. Varje verk har sin publik, säger van der Vliet.

– Att vi till exempel visar Roxy Farhats videoverk *10/18/2011 09:15* på Guts, som är en mötesplats enbart för tjejer och transpersoner från 13 år, exkluderar alla män som publik. Men det är ett gemensamt beslut vi tagit eftersom verket känns relevant just i det sammanhanget.

Motbilder har möjliggjorts genom ett anslag på 2,1 miljoner från PostkodLotteriet (utöver offentliga anslag på omkring en halv miljon). Utställningen sällar sig därmed till den skara av projekt som PostkodLotteriets Kulturstiftelse, enligt hemsidan «världens andra största privata donator till ideella ändamål», har varit med om att stötta under de senaste åren.

– Vi är alla en del av det ekonomiska och politiska system vi har idag, och det vore rent ut sagt omöjligt att genomföra den här sortens projekt om det inte vore för just PostkodLotteriet, menar van der Vliet.

– Samtidigt så är det ju så att om vi inte skulle kunna arbeta med pengar från varken det offentliga eller privata för att vi har en kritisk hållning, så skulle vi inte kunna göra någonting alls. Det gäller att hålla flera tankar i huvudet samtidigt. Är offentliga pengar renare? Det är bara snabbat titta på den svenska vapenhandeln för att konstatera att så inte är fallet.

Det offentliga rummet framstår som en viktig del av projektet. Men i motsats till offentlig konst i traditionell mening så är Motbilder utformad som en kortvarig utställning. Projektet säger sig vilja «utmana bilden av vad konst i det offentliga kan vara». Hur då?

– Ja, i den kontext inom vilken *Motbilder* utspelar sig, nämligen staden Göteborg och i samband med valet, så är naturligtvis offentligheten en viktig faktor. Det handlar om att ta plats på ett sätt som konsten sällan kan göra. Att ha en budget som exempelvis möjliggör att köpa en annonsbilaga i *Göteborgs-Posten* och använda en sådan plats är nog ingenting jag som curator kommer få möjlighet till många gånger igen. I Göteborg är just tillfällig konst i det offentliga rummet ingenting som vi ser särskilt ofta.

På vilket sätt skiljer sig Motbilder från den aktivistiskt influerade konst som fyllt flera av de gångna årens biennaler, inte minst Berlinbiennalen 2012?

I kampen finns mening och gemenskap.

Det är värt allt kämpande.

/Simone Weil, Angel Haze, Johanna Gustavsson

Still från *Öppet brev till en arbetarkamrat 1936/2013* av Johanna Gustavsson, Simone Weil & Angel Haze. Foto: ICIA.

– Några projekt kan absolut kallas aktivistiska och jag ser definitivt många likheter i min konstsyn med exempelvis Joanna Warsza, som var co-curator på Berlinbiennalen 2012. Men även om jag rent ideologiskt kan sympatisera med Berlinbiennalen 2012 så saknade jag verkligen gestaltningen i många av verken. Ett av de verk som ingår i *Motbilder* är installationen *Carpet*, som består av en 2,5 meter hög persisk matta i ull av konstnären Joanna Rajkowska (som faktiskt deltog i Berlinbiennalen 2012), gjord specifikt för Götaplatsen. Projektet är ett försök att förändra vår perception och föreställning om vår position som människor, och för det är storleken ett viktigt element. Men *Carpet* drivs också av ett begär att ifrågasätta föreställningar om det exotiska. Mattan är en bild av en drake, tagen från den persiska matttypologin. Drake betyder makt. *Carpet* blir en tillfällig närvaro av det mångfaldiga i Göteborg. Något som lyser med sin frånvaro i innerstan och i synnerhet på Götaplatsen, detta högborgerliga och kritvita institutionella maktcentrum.

Kan Motbilder undvika att själv reduceras till ett evenemang? «[D]en tillfälliga upplevelsen av Göteborg tar mer plats än den vardagliga verkligheten», står det på ICIA:s hemsida angående utvecklingen av eventstaden. Borde inte motsatsen till den tillfälliga upplevelsen vara av mer långsiktigt slag?

– Det tillfälliga i just det här projektet är viktigt, till och med helt avgörande, eftersom det äger rum i en så specifik tid inför valet. Självklart kan *Motbilder* reduceras till ett evenemang, och jag är övertygad om att kritiken kommer att vara hård från alla möjliga håll. Vi vill mycket och det finns enorma risker i projektet. Men drivkraften i *Motbilder* är att börja med ett innehåll. De olika platserna som verken ställs ut på har valts i ett betydligt senare skede för att just varje verk ska möta sin publik i rätt sammanhang. Att det sammantaget kan läsas som ett konstevenemang är säkert möjligt, men det finns större frågor och andra reella risker som oroar mig mer med det här projektet än just det.

Men hur ska Motbilder erbjuda en motsats till det varumärke som Göteborg har blivit? Hur ska en tillfällig utställning åstadkomma motbilder, agonistiska, alternativa eller långsiktiga möjligheter?

– Jag tror det är helt omöjligt att ett projekt kan åstadkomma den sortens förändring. Men i den bästa av världar så kanske några av verken i *Motbilder* kan ge andra bilder, andra tankar, andra verkligheter än den offentliga bild som varumärket Göteborg vill förmedla. *Motbilder* kan nog som helhet bli ett viktigt exempel, utifrån vilket man kan fortsätta en längre diskussion i andra sammanhang, som lever längre än själva utställningsperioden.